

Barne-og likestillingsdepartementet
Postboks 8036 Dep.
0030 OSLO

Deres ref:
Vår ref: 07/217-2/HIR
Dato: 04.10.2007

Høringssvar - BLD: Høring: Forslag til regulering av barnevernets omsorgsansvar for enslige mindreårige asylsøkere i den første fasen etter ankomst til landet

Innledning

Denne høringen presenterer forslag som det er meningen å formalisere ved lov og som gjelder bedre vilkår og prosedyrer for enslige mindreårige asylsøkere under 15 år i den første fasen av oppholdstida i Norge. Forslagene drøftes i forhold til 7 "punkter" som er ment å trå i kraft fra 1. desember, 2007:

- 1) Bo- og omsorgstilbud foreslås gitt i form av opphold på spesialtilpassede og skreddersydde regionale omsorgssentre for mindreårige, som skal gi de mindreårige god omsorg og trygghet og bidra til at de får den oppfølging og behandling de har behov for;
- 2) En nærmere regulering av statlig regional barnevernmyndighets og omsorgsentrenes omsorgsansvar for barna som oppholder seg på sentrene;
- 3) Statlig regional barnevernmyndighets plikt til å fatte vedtak om hvilken oppfølging omsorgssentrene skal gi det enkelte barn;
- 4) Statlig regional barnevernmyndighets og omsorgsentrenes ansvar for å følge det enkelte barns utvikling nøye under hele oppholdet;
- 5) Regulering av barns rettigheter og bruk av tvang under opphold på omsorgssentrene;
- 6) Regulering av ansvar for etablering og drift av omsorgssentrene;
- 7) Regulering av tilsyn, godkjenning og kvalitet av omsorgssentrene

For samtlige områder foreslår departementet at gjeldende regelverk for institusjoner etter barnevernloven også skal gjelde her. I samråd med HOD (Helse- og omsorgsdepartementet) foreslås dessuten endringer i pasientrettighetsloven. Dette for å gi statlig regional barnevernmyndighet rett til informasjon og samtykkekompetanse på vegne av enslige mindreårige asylsøkere som oppholder seg på omsorgssentrene.

Kontaktutvalget finner høringen med preg av stor grundighet, innlevelse og omtanke som imøtekommer ulike kritiske innspill på mangler som tidligere har vært påpekt fra KIM.

Kommentarer til enkeltområder.

Kontroll legges til statlig regional barnevernmyndighet

Særlig bra synes vi det er at det overordnede ansvaret og kontrollbiten *formelt og med bakgrunn i lov* legges til statlig regional barnevernmyndighet. I KIM mener vi uansett at alt ansvar for kontroll *ikke* skal ligge til kommunen i denne typen barnevern. Vi mener samtidig at det er bra og viktig at enkeltpersoner blir gitt særlig ansvar for oppfølging og kontroll. Det gir preg av profesjonalitet, forutsigbarhet og vil forhåpentligvis gjøre det lettere å gripe fatt i tilfeller der rutiner svikter.

Vi synes samtidig det er bra at det legges opp til et gjensidig samarbeid mellom den statlige regionale barneverntjenesten og den kommunale. Det kan gi bedre grunnlag for faglig læring og utvikling for de forskjellige omsorgspersonene i tilknytning til både det enkelte så vel som de mange barna. Vi tror det på denne måten kan bli reelt mulig å gi den opplæringen som listes opp i punkt 4.1/s. 11 og som KIM i alle år har ment at må ligge i bunnen i et profesjonelt arbeid rundt enslige mindreårige asylsøkere.

Bosettingsarbeidet

Sentralt ved oppretting en ny paragraf om botiltak for EMA-barn og unge er at paragrafen har nytte. Det må følge med retningslinjer for anvendelse og den må følges opp med faglig tilsyn og veiledning.

Tidsaspektet

Særdeles viktig mener vi det er at forslaget i femte avsnitt (s. 6) følges opp tett: ”... statlig regional barnevernmyndighet treffe et oppfølgingsvedtak som grunnlag for barnets oppfølging mens det oppholder seg på senteret innen seks uker etter barnets ankomst til senteret.” Alle som arbeider med helse- og omsorg vet at nettopp tid kan være en knapp og til tider kritisk ressurs. De mindreårige asylsøkerne er i en helt spesiell og sårbar situasjon. I deres tilfelle er det uakseptabelt om ikke tidsfrister overholdes så langt dette er mulig.

Ungdom mellom 15 og 18 år (s.13)

Det er også bra at forslagene inneholder signaler som kan åpne for formelt statlig-regionalt ansvar også for aldersgruppen mellom 15 og 18 år. Ungdommer flest modnes ulikt. I sin spesielle situasjon kan mange ha større og mindre evne til å takle det mentale stresset som følger med å være enslig mindreårig asylsøker. For noen vil plassering på asylmottak i stedet for et omsorgssenter bli helt feil. Det er viktig at slike tilfeller oppdages og håndteres raskt og praktisk. En løsning kan kanskje være å opprette ett eller flere spesialtilpassede og skreddersydde omsorgssentre for ungdom i alder mellom 15 og 23.

Menneskehandel (s.14, 15)

I mediene spekuleres det tidvis om barn og unge som forsvinner fra asylmottak og de kan være offer for menneskehandel. I Kontaktutvalget er vi kjent med at dette forekommer og metodene er gjerne utspekulerte. Forslagene i denne høringen (punkt 51.1 og 5.1.2) er derfor viktige. Kontaktutvalget tror de med fordel kunne spisses mot sterke krav til faglig innsikt og profesjonalitet. I KIM mener vi det er på høy tid å utarbeide mye sterkere presisering av ansvar og måter på hvordan omsorgssentrene skal ivareta innhentingsoppgaver for barn som ”rømmer” – slik det heter i en del avisoppslag om kinesiske barn. Skjerming må hjemles i lov for å unngå å begå lovmessige og personlige overtramp fra myndighetssiden.

I KIM tror vi ikke det er nok at det må ”...foreligge opplysninger som peker i den retning”. Kunnskap, innsikt parallelt med handlingshjemling er kjernepunkter på et så skjult og vanskelig område der den mindreårige er en brikke i svært mange hensyn som står på spill.

Økonomi, omsorg, vergemål, tilsyn, politiattest, taushetsplikt, kontroll (s. 15-35)

Økonomi er alltid et kritisk punkt. Barnevernsarbeid er ikke noe unntak. Kontaktutvalget merker seg forslaget (s.15) om at "...Utgiftene forbundet med opphold i omsorgssenteret etter forslagens §5A-1 skal dekkes av statlig regional barnevernmyndighet, jf. Forslag til §5A-9". Dette er et forslag vi kan støtte. Samtidig er dette et punkt vi vil følge nøye. **Hensyn til økonomi må ikke bli et argument som avgjør om det blir svikt i kvalitet på tilbudet** – f.eks individuell tilpasning og oppfølging av den enkelte mindreårige, kvalitet på selve omsorgen, treffe vedtak og når – tidspunktet - dette gjøres, adgang til å klage, taushetsplikt og ikke mist tilsyn, rapportering og vergens ansvar.

Vi er klar over at det aldri vil være mulig å gardere seg fullt ut mot svikt i et eller annet ledd av omsorgstilbudet, men ber departementet være tydelig og handlingskraftig gjennom lovverket i forhold til prosedyrer og rutiner for å minske muligheten best mulig. Her mener Kontaktutvalget at krav om politiattest må være selvsagt.

Eksisterende arbeid med EMA i Norge

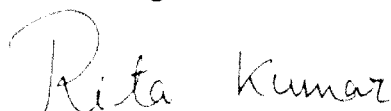
I KIM er vi kjent med at det allerede eksisterer flere kommuner i Norge der det i mange år har vært drevet et godt og systematisk arbeid for EMA-barn og ungdom. Eksempel er Trondheim, Bergen, Kristiansand og Salangen. I og med at dette høringsutkastet markerer at det skal opprettes flere sentra, tolker KIM dette slik at myndighetene tar høyde for å fortsette allerede velfungerende senter og henter råd og erfaringer fra disse kommunene.

Til sist

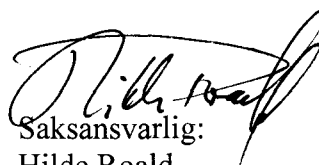
Kontaktutvalgets totalinntrykk er at forslagene er godt drøftet og begrunnet. Særlig setter vi pris på jordnære, praktiske og ubyråkratiske løsninger som gjennomsyrrer høringen. Forslagene viser med tydelighet at her har den mindreårige første fokus med sitt *umiddelbare* behov for omsorg og trygghet. Forslagene er klart løsningsorienterte, med barnets beste klart for øye.

I KIM er vi opptatt av handlekraft bak paragrafene. Forslagene i dette høringsutkastet håper vi at raskt vil kunne sees i praksis. Nok en gang vil vi gjenta at argument om økonomi ikke må legitimere mangel på handling. Vi henstiller også til myndighetene å hente lærdom fra kommuner i Norge som med stolthet gjenkjenner sin eksisterende praksis i forslagene som presenteres i høringen. Vi ser det som overmåte viktig at god og velfungerende praksis videreføres. Samtidig ser vi behovet for å formalisere og lovfeste omsorgsansvaret for denne særskilte barne- og ungdomsgruppen hos statlig- regionalt barnevern og gjeldende for hele landet.

Med vennlig hilsen

Rita Kumar
Utvalgsleder

Saksansvarlig:
Hilde Roald
Rådgiver